અસ્વીકરણ:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

માન્યતા દેવી

વિરુદ્ધ

યુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૭૫/૨૦૧૫)

૧૫ મે, ૨૦૧૫

[ટી. એસ. ઠાકુર, આર. એફ. નરીમન અને પ્રફુલ્લ સી. પંત, ન્યાયમૂર્તિઓ]

વહીવટી કાયદો:

વહીવટી હુકમ – વ્યાજબીપણું – ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવા માટેની અરજી – રાજ્ય સરકારના એક વિભાગ હેઠળ કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નોંધણીના નવીનીકરણના હેતુ માટે – શરૂઆતમાં તેણીના પતિ ગુનાહિત કેસોમાં સંડોવાયેલા હોવાના કારણોસર પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવ્યો હતો – અપીલમાં, કમિશનરે અરજદારના વ્યક્તિગત ચારિત્ર્યના આધારે અરજી પર વિચાર કરવા માટે બાબત પરત મોકલી – મેજિસ્ટ્રેટે ફરીથી એવા કારણોસર પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઇનકાર કર્યો કે અરજદાર પાસે કોન્ટ્રાક્ટના કામમાં

અનુભવ નથી – મેજિસ્ટ્રેટના હુકમ સામેની રિટ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવી – અપીલ પર, ઠેરવવામાં આવ્યું: મેજિસ્ટ્રેટની હકુમત ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાની અરજ પર વિચાર કરવા પૂરતી મર્યાદિત હતી – મેજિસ્ટ્રેટે, અપીલકર્તાના નૈતિક ચારિત્ર્ય પર પ્રભાવ પાડવા માટે કોન્ટ્રાક્ટર તરીકેની તેણીની ક્ષમતા અને અનુભવનો પ્રશ્ન વચ્ચે લાવીને, તેમનામાં નિહિત હકુમતના કાયદેસર ક્ષેત્રની બહાર ગયા. મેજિસ્ટ્રેટને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવા માટેની અરજી પર પુનઃવિચાર કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો.

અપીલ મંજૂર કરતા, કોર્ટે ઠેરવેલ કે:

૧. અપીલકર્તા સારું નૈતિક ચારિત્ર્ય ધરાવે છે કે કેમ તે પ્રશ્નથી તદ્દન અસંગત બાબતોથી ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પ્રભાવિત થયા છે. તેમના દ્વારા પસાર કરાયેલા ઈનકારના પ્રથમ હુકમમાં, તેમણે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે અપીલકર્તાના પતિ સામે ગુનાહિત કેસો નોંધાયેલા હોવાથી, તે સારા નૈતિક ચારિત્ર્યના પ્રમાણપત્રનો દાવો કરવા માટે હકદાર નથી. તેથી, કમિશનર ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને રદબાતલ ઠેરવવામાં અને અરજદારના ચારિત્ર્યના આધારે પ્રમાણપત્ર આપવાની અરજ પર વિચાર કરવા નિર્દેશ આપવામાં સંપૂર્ણપણે યોગ્ય હતા, નહીં કે તેના સંબંધી અથવા પરિવારના સભ્યના આધારે. અપીલકર્તા વિશે કંઈપણ પ્રતિકૂળ ન હોવાથી, કોઈ પણ વ્યક્તિ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પાસેથી અપીલકર્તાની તરફેણમાં જરૂરી પ્રમાણપત્ર આપવાની અપેક્ષા રાખે. તેમ કરવાને બદલે, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે પ્રમાણપત્રનો

ઈનકાર કરવા માટે નવા કારણો શોધ્યા. આ વખતે, પ્રમાણપત્ર એ કારણોસર નકારવામાં આવ્યું હતું કે તેણીને કોન્ટ્રાક્ટના કામો કરાવવાનો કોઈ અનુભવ નહોતો. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ અપીલકર્તાના કોન્ટ્રાક્ટર તરીકેની ક્ષમતા અથવા તેણીના સારા નૈતિક ચારિત્ર્ય પર પ્રભાવ પાડવા માટે કામો કરવાના અનુભવનો પ્રશ્ન વચ્ચે લાવી શક્યા ન હોત. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા આપવામાં આવેલી દલીલ તદ્દન અપ્રસ્તુત હતી. જે રીતે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે કમિશનર દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમની અને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવા અથવા નકારવા માટે ધ્યાનમાં લેવાના પરિબળોની અવગણના કરી, તેમણે એવી ભૂલ કરી જે રેકોર્ડ પર સ્પષ્ટપણે દેખાઈ આવે છે. [પેરા ૬] [૧૮૮–એફ; ૧૮૯–એ–ઈ]

૨. કામોની ફાળવણી અને તેને લગતી હરાજીમાં ભાગ લેવાના હેતુઓ માટે રાજ્ય સરકાર અથવા તેના વિભાગો દ્વારા નોંધણીનો આગ્રહ રાખી શકાય છે. પાત્રતાની શરતોમાંની એક શરત તરીકે ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવાની જોગવાઈ રાજ્ય કરે તેમાં પણ કોઈ મુશ્કેલી નથી. કોન્ટ્રાક્ટરનો અનુભવ, જો આવી નોંધણીના હેતુઓ માટે સુસંગત ગણવામાં આવે, તો નિયમો અથવા વિનિયમો હેઠળ અરજદારો દ્વારા સંતોષવામાં આવનારી આવશ્યકતાઓમાંની એક તરીકે પણ નિયત કરી શકાય છે. આવા વિનિયમો દ્વારા માત્ર સાચા કોન્ટ્રાક્ટરોની ભાગીદારી સુનિશ્ચિત થવી જોઈએ અને માફિયાઓને તંત્ર હાઈજેક કરતા અટકાવવા જોઈએ તે બાબતમાં પણ કોઈ ખામી શોધી શકાય નહીં. જો કે, તે હેતુ આડકતરી રીતે એટલે કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અરજદારને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર નકારીને પ્રાપ્ત કરી શકાય નહીં. આ એટલા માટે છે કારણ કે ચારિત્ર્ય

પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે તે હકીકતનો અર્થ એ નથી કે આવું પ્રમાણપત્ર ધરાવનાર દરેક વ્યક્તિને કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નોંધણી કરાવવાનો નિહિત અધિકાર મળી જાય છે. કોન્ટ્રાક્ટરોની નોંધણી નિયત કરતા નિયમો હેઠળ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પાસે નોંધણી માટેની આવી અરજીઓ પર વિચાર કરવાની અથવા તેને મંજૂર કે નકારવાની કોઈ સત્તા નહોતી. સંબંધિત સિંચાઈ વિભાગના સક્ષમ સત્તાધિકારીએ આ અંગે નિર્ણય લેવાનો હોય છે. જે રીતે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે અપીલકર્તા નોંધણી માટે યોગ્ય છે કે કેમ તેની તપાસ કરવાનું કર્તવ્ય પોતાના પર લીધું, તેઓ તેમનામાં નિહિત હકુમતના કાયદેસર ક્ષેત્રની બહાર ગયા જે ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાની અરજ પર વિચાર કરવા પૂરતી મર્યાદિત હતી. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટને આ બાબત પર પુનઃવિચાર કરવા અને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવા માટેની અરજીનો નિકાલ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. [પેરા ૮ અને ૧૦] [૧૯૦–સી–એચ; ૧૯૧–ડી–ઈ]

૩. જો ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યની પાયાની સ્થિતિ માટે જરૂરી હોય, તો સંબંધિત વિભાગ નવા નિયમો બનાવીને અથવા આ વિષય પરના હાલના નિયમોમાં સુધારો કરીને નોંધણી પ્રક્રિયાને મજબૂત કરી શકે છે અને ખરેખર કરવી જ જોઈએ, જેથી આવા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત શરતોના સંતોષ પર જ નોંધણી શક્ય બને જેમાં એક શરત તરીકે કોન્ટ્રાક્ટના અમલીકરણનો અનુભવ સામેલ હોય. [પેરા ૯] [૧૯૧–બી–સી]

સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસ્ડિક્શન :

સિવિલ અપીલ નં. ૪૪૭૫/૨૦૧૫.

અલ્હાબાદ ખાતેની હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચરના રિટ પિટિશન નં. ૧૭૩૯૮/૨૦૧૩ માં તારીખ ૦૨.૦૪.૨૦૧૩ ના ચુકાદા અને હુકમ પરથી.

અપીલકર્તા વતી પ્રશાંત કુમાર, વૈભવ શ્રીવાસ્તવ, જોસેફ પુક્કટ.

સામાવાળાઓ વતી અર્ધેન્દુમૌલી કુમાર પ્રસાદ, રામ કિશોર સિંહ યાદવ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ટી. એસ. ઠાકુર દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. પરવાનગી આપવામાં આવે છે.

૨. આ અપીલ અલ્હાબાદ ખાતેની હાઇકોર્ટ ઓફ જ્યુડિકેચર દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૨ જી એપ્રિલ, ૨૦૧૩ ના હુકમમાંથી ઉદ્ભવે છે, જેના દ્વારા અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રિટ પિટિશન નં. ૧૭૩૯૮/૨૦૧૩ ફગાવી દેવામાં આવી છે અને અપીલકર્તાની તરફેણમાં ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઇનકાર કરતો ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બસ્તી દ્વારા પસાર કરાયેલો હુકમ યથાવત રાખવામાં આવ્યો છે.

૩. અપીલકર્તાએ તેણીની તરફેણમાં ચારિત્ર્ય/નોંધણી પ્રમાણપત્ર માટે ડિસ્ટ્રિક્ટ કલેક્ટર, બસ્તીને અરજી કરી હોવાનું જણાય છે, જે ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના સિંચાઈ વિભાગ હેઠળ કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નોંધણી માટે નિર્ધારિત

આવશ્યકતાઓમાંની એક હોવાનું જણાય છે. અપીલકર્તા, મેસર્સ ક્રિષ્ના કન્સ્ટ્રક્શનના પ્રોપ્રાઈટર તરીકે અગાઉથી જ કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નોંધાયેલ હતી પરંતુ સદર નોંધણી તારીખ ૩૧ જૂન, ૨૦૦૯ ના રોજ પૂરા થતા ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે જ માન્ય હોવાથી, તેણીની નોંધણીના નવીનીકરણ માટે નવું ચારિત્ર્ય/સોલ્વન્સી પ્રમાણપત્ર જરૂરી હતું.

૪. અરજદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજી પર કેટલોક સમય ધ્યાન આપવામાં ન આવ્યું હોવાનું જણાય છે, જેના કારણે તેણીને રિટ પિટિશન નં. ૧૭૯૪૫/૨૦૧૦ દાખલ કરવાની ફરજ પડી હતી, જેનો હાઇકોર્ટે તેના તારીખ ૫ મી એપ્રિલ, ૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા નિકાલ કર્યો હતો અને ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બસ્તીને છ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં અપીલકર્તાની અરજી પર વિચાર કરવા અને નિર્ણય લેવા નિર્દેશ આપ્યો હતો. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે સદર હુકમના પાલનમાં તારીખ ૨૪ મી મે, ૨૦૧૦ ના રોજ અપીલકર્તાની તરફેણમાં સોલ્વન્સી પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું પરંતુ જ્યાં સુધી પોલીસ અધિક્ષકે આ બાબતની તપાસ કરીને અહેવાલ રજૂ ન કર્યો ત્યાં સુધી ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાનું મુલતવી રાખ્યું હતું. પોલીસ અધિક્ષક તરફથી અહેવાલ મળતાં, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે તારીખ ૧૫ મી જૂન, ૨૦૧૦ નો હુકમ પસાર કરીને અપીલકર્તાને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાનો માત્ર એ એકમાત્ર કારણોસર ઇનકાર કર્યો હતો કે તેણીનો પતિ ભૂતકાળમાં ચાર ગુનાહિત કેસોમાં સંડોવાયેલો હતો.

૫. તેણીની તરફેણમાં ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાના ઇનકારથી વ્યથિત

થઈને, અપીલકર્તાએ હાઇકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન નં. ૯૮૭૫/૨૦૧૧ દાખલ કરી હતી, જેનો હાઇકોર્ટ દ્વારા તારીખ ૧૪ મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૨ ના રોજ એવા નિર્દેશ સાથે નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો કે અપીલકર્તાએ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમ સામે અપીલમાં કમિશનરનો સંપર્ક કરવો જોઈએ. અપીલકર્તાએ તે મુજબ કમિશનર, બસ્તી સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી, જેમણે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને રદબાતલ ઠેરવ્યો અને યોગ્ય હુકમો માટે બાબત તેમને પરત મોકલી અને એવું અવલોકન કર્યું કે ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાની અરજ પર તે માટે અરજી કરનાર વ્યક્તિના અંગત ચારિત્ર્યના આધારે વિચાર કરવો જોઈએ, નહીં કે તેણીના પરિવારના સભ્યોના આધારે. તે નિર્દેશ હોવા છતાં, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે ફરી એકવાર તારીખ ૧૨ મી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૨ ના રોજ હુકમ પસાર કરીને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવાની અરજને એ કારણોસર નકારી કાઢી કે અપીલકર્તાને કોન્ટ્રાક્ટના કામોનું કોઈ જ્ઞાન નહોતું, જે કામો તેણી તેણીના પુત્ર અને અન્ય વ્યક્તિઓ મારફતે કરાવતી હતી. અપીલકર્તાએ સદર હુકમને હાઇકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન નં. ૧૭૩૯૮/૨૦૧૩ દ્વારા પડકાર્યો હતો, જે હાઇકોર્ટ દ્વારા તેના તારીખ ૨ જી એપ્રિલ, ૨૦૧૩ ના હુકમથી ફગાવી દેવામાં આવી હતી. તેથી આ વર્તમાન અપીલ.

૬. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને વિગતવાર સાંભળ્યા છે અને ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ અને કમિશનર દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમો તેમજ હાઇકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમોનું અવલોકન કર્યું છે. મહત્વના તથ્યો વિવાદમાં નથી. એ વિવાદમાં નથી કે અપીલકર્તા મેસર્સ કૃષ્ના કન્સ્ટ્રક્શનની એકમાત્ર

પ્રોપ્રાઈટર છે. એ પણ વિવાદમાં નથી કે અપીલકર્તા ઉત્તર પ્રદેશ સરકારના સિંચાઈ વિભાગ સાથે સિવિલ કામો કરવા માટે નોંધાયેલ કોન્ટ્રાક્ટર હતી. એ પણ નિર્વિવાદ છે કે અગાઉ અપીલકર્તાની તરફેણમાં ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ, બસ્તી દ્વારા આપવામાં આવેલા સોલ્વન્સી અને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્રને અનુસરીને નોંધણી મંજૂર કરવામાં આવી હતી. આ સર્વસંમત બાબત છે કે અપીલકર્તાની નોંધણી તારીખ ૩૧ જૂન, ૨૦૦૯ સુધી માન્ય રહી હતી, ત્યારબાદ સિંચાઈ વિભાગ દ્વારા નિર્ધારિત લાગુ ધોરણો અનુસાર નવા સોલ્વન્સી પ્રમાણપત્ર અને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્રના આધારે તેનું નવીનીકરણ જરૂરી હતું. અપીલકર્તાની તરફેણમાં સોલ્વન્સી પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હતું તે પણ વિવાદમાં નથી. તેમ જ એવો કોઈ વિવાદ નથી કે અપીલકર્તા કોઈ ગુનાહિત કેસમાં કે કોઈ વાંધાજનક પ્રકારની પ્રવૃત્તિમાં સંડોવાયેલી નથી. તે પરિસ્થિતિ હોવાને કારણે, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે સામાન્ય રીતે તેણીના ચારિત્ર્યને પ્રમાણિત કરવું જોઈતું હતું કારણ કે અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી અરજ પર વિચાર કરતી વખતે માત્ર એ જ પ્રશ્ન તપાસવાનો હતો. જો કે, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ અપીલકર્તા સારું નૈતિક ચારિત્ર્ય ધરાવે છે કે કેમ તે પ્રશ્નથી તદ્દન અસંગત બાબતોથી પ્રભાવિત થયા હોય તેમ જણાય છે. તેમના દ્વારા પસાર કરાયેલા ઈનકારના પ્રથમ હુકમમાં, તેમણે એવો અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે અપીલકર્તાના પતિ સામે ગુનાહિત કેસો નોંધાયેલા હોવાથી, તે સારા નૈતિક ચારિત્ર્યના પ્રમાણપત્રનો દાવો કરવા માટે હકદાર નથી. અપીલકર્તાના પતિ સામેના કેસો, જેનો ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ ઉલ્લેખ કરી રહ્યા હોય તેમ જણાય છે, તે તેમની નિર્દોષ મુક્તિમાં પરિણમ્યા હતા તે

હકીકત ઉપરાંત, અપીલકર્તાના પતિ સામે નોંધાયેલા ગુનાહિત કેસો સંભવતઃ તેણીને સારા નૈતિક ચારિત્ર્યનું પ્રમાણપત્ર આપવાનો ઇનકાર કેવી રીતે કરી શકે તે સમજવું મુશ્કેલ છે. તેથી, કમિશનર, બસ્તી ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને રદબાતલ ઠેરવવામાં અને અરજદારના ચારિત્ર્યના આધારે પ્રમાણપત્ર આપવાની અરજ પર વિચાર કરવા નિર્દેશ આપવામાં સંપૂર્ણપણે યોગ્ય હતા, નહીં કે તેણીના સંબંધી અથવા પરિવારના સભ્યના આધારે. અપીલકર્તા વિશે કંઈપણ પ્રતિકૂળ ન હોવાથી, કોઈ પણ વ્યક્તિ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પાસેથી અપીલકર્તાની તરફેણમાં જરૂરી પ્રમાણપત્ર આપવાની અપેક્ષા રાખે. તેમ કરવાને બદલે, ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે પ્રમાણપત્રનો ઇનકાર કરવા માટે નવા કારણો શોધ્યા હોય તેમ જણાય છે. આ વખતે, પ્રમાણપત્ર અપીલકર્તા કે તેણીના પરિવારના કોઈ સભ્ય કોઈ ગુનાહિત કેસમાં સંડોવાયેલા હોવાને કારણે નકારવામાં આવ્યું ન હતું પરંતુ એ કારણોસર નકારવામાં આવ્યું હતું કે તેણીને કોન્ટ્રાક્ટના કામો કરાવવાનો કોઈ અનુભવ નહોતો. અમે એ સમજી શક્યા નથી કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ અપીલકર્તાના કોન્ટ્રાક્ટર તરીકેની ક્ષમતા અથવા તેણીના સારા નૈતિક ચારિત્ર્ય પર પ્રભાવ પાડવા માટે કામો કરવાના અનુભવનો પ્રશ્ન વચ્ચે કેવી રીતે લાવી શક્યા હોત. અપીલકર્તાને સરકારી કામો કરાવવાનો કોઈ અનુભવ ન હોય તો પણ તેણી હજી પણ દાવો કરી શકે છે કે તેણી સારું નૈતિક ચારિત્ર્ય ધરાવે છે. ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા આપવામાં આવેલી દલીલ ઓછામાં ઓછું કહીએ તો તદ્દન અપ્રસ્તુત હતી. જે રીતે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે કમિશનર દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમની અને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવા અથવા નકારવા માટે

ધ્યાનમાં લેવાના પરિબળોની અવગણના કરી, તેમણે એવી ભૂલ કરી જે રેકોર્ડ પર સ્પષ્ટપણે દેખાઈ આવે છે.

૭. સામાવાળા–રાજ્ય વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાને કોન્ટ્રાક્ટના કામો કરવાનો કોઈ અનુભવ ન હોવાથી, ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્રનો ઇનકાર માત્ર તેણીને વિભાગ સાથે કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નોંધણી કરાવતા અટકાવવા માટે હતો. એવી દલીલ પણ કરવામાં આવી હતી કે કોન્ટ્રાક્ટરની નોંધણી જરૂરી હતી અને જ્યાં સુધી આવી નોંધણી માત્ર લાયક કેસોમાં જ આપવામાં ન આવે ત્યાં સુધી નોંધણીનો હેતુ જ નિષ્ફળ જશે. સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યમાં એક "કોન્ટ્રાક્ટર્સ માફિયા" કાર્યરત હતો જે એવી માંગ કરતો હતો કે નોંધણી માત્ર એવા લોકોને જ આપવામાં આવે જેમની કોઈ ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિ ન હોય જેથી સાચા કોન્ટ્રાક્ટરોને સરકાર પાસેથી કોન્ટ્રાક્ટ મેળવવામાં અને કામોની ફાળવણી માટે સ્પર્ધા કરવામાં અટકાવી શકાય નહીં. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અપીલકર્તાના પતિ તેમની ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિને કારણે પોતે નોંધણી કરાવી શકતા ન હોવાથી, અપીલકર્તાને આવી નોંધણી માટે માત્ર એટલા માટે આગળ કરવામાં આવી રહી હતી જેથી પતિ તેની પત્નીના નામે કામો કરી શકે. આવી પરિસ્થિતિમાં અપીલકર્તાની નોંધણી આવી નોંધણીઓ પાછળના હેતુને જ નિષ્ફળ બનાવશે, તેવી વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી.

૮. આ બાબતમાં કોઈ વિવાદ નથી કે કામોની ફાળવણી અને તેને લગતી

હરાજીમાં ભાગ લેવાના હેતુઓ માટે રાજ્ય સરકાર અથવા તેના વિભાગો દ્વારા નોંધણીનો આગ્રહ રાખી શકાય છે. પાત્રતાની શરતોમાંની એક શરત તરીકે ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવાની જોગવાઈ રાજ્ય કરે તેમાં પણ કોઈ મુશ્કેલી નથી. કોન્ટ્રાક્ટરનો અનુભવ, જો આવી નોંધણીના હેતુઓ માટે સુસંગત ગણવામાં આવે, તો નિયમો અથવા વિનિયમો હેઠળ અરજદારો દ્વારા સંતોષવામાં આવનારી આવશ્યકતાઓમાંની એક તરીકે પણ નિયત કરી શકાય છે. આવા વિનિયમો દ્વારા માત્ર સાચા કોન્ટ્રાક્ટરોની ભાગીદારી સુનિશ્ચિત થવી જોઈએ અને માફિયાઓને તંત્ર હાઈજેક કરતા અટકાવવા જોઈએ તે બાબતમાં પણ કોઈ ખામી શોધી શકાય નહીં. જો કે, પ્રશ્ન એ છે કે શું તે હેતુ જે ખરેખર પ્રશંસનીય છે તે આડકતરી રીતે એટલે કે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અરજદારને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર નકારીને પ્રાપ્ત કરી શકાય? અમારો જવાબ નકારાત્મક છે. અમે એવું એટલા માટે કહીએ છીએ કારણ કે ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે તે હકીકતનો અર્થ એ નથી કે આવું પ્રમાણપત્ર ધરાવનાર દરેક વ્યક્તિને કોન્ટ્રાક્ટર તરીકે નોંધણી કરાવવાનો નિહિત અધિકાર મળી જાય છે. કોન્ટ્રાક્ટરોની નોંધણી નિયત કરતા નિયમો હેઠળ ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ પાસે નોંધણી માટેની આવી અરજીઓ પર વિચાર કરવાની અથવા તેને મંજૂર કે નકારવાની કોઈ સત્તા નહોતી. સંબંધિત સિંચાઈ વિભાગના સક્ષમ સત્તાધિકારીએ આ અંગે નિર્ણય લેવાનો હોય છે. જે રીતે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટે અપીલકર્તા નોંધણી માટે યોગ્ય છે કે કેમ તેની તપાસ કરવાનું કર્તવ્ય પોતાના પર લીધું, તેઓ તેમનામાં નિહિત હકુમતના કાયદેસર ક્ષેત્રની બહાર ગયા જે ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર

આપવાની અરજ પર વિચાર કરવા પૂરતી મર્યાદિત હતી.

૯. તેમ કહીને, અમારે ઉમેરવું જોઈએ કે કોન્ટ્રાક્ટરોની નોંધણીનું નિયમન કરતા નિયમોની નકલ રાજ્ય દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી નથી. તેથી, અમારા માટે એ કહેવું મુશ્કેલ છે કે નિયમો એટલા વ્યાપક છે કે કેમ કે જે વ્યક્તિઓ પાસે કોન્ટ્રાક્ટના કામોના અમલીકરણનો કોઈ અનુભવ નથી તેમને નોંધણીનો દાવો કરવા માટે ગેરલાયક ઠેરવી શકાય. પરંતુ તેમાં કોઈ શંકા નથી કે, જો ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યની પાયાની સ્થિતિ માટે જરૂરી હોય, તો સંબંધિત વિભાગ નવા નિયમો બનાવીને અથવા આ વિષય પરના હાલના નિયમોમાં સુધારો કરીને નોંધણી પ્રક્રિયાને મજબૂત કરી શકે છે અને ખરેખર કરવી જ જોઈએ, જેથી આવા નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત શરતોના સંતોષ પર જ નોંધણી શક્ય બને જેમાં એક શરત તરીકે કોન્ટ્રાક્ટના અમલીકરણનો અનુભવ સામેલ હોય.

૧૦. પરિણામે અમે આ અપીલ મંજૂર કરીએ છીએ, હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમને રદબાતલ ઠેરવીએ છીએ અને ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટને અહીં કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને આ બાબત પર પુનઃવિચાર કરવા અને ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવા માટેની અરજીનો નિકાલ કરવા નિર્દેશ આપીએ છીએ. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે જ્યારે ડિસ્ટ્રિક્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અપીલકર્તાની તરફેણમાં ચારિત્ર્ય પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે તો પણ, સક્ષમ સત્તાધિકારી કાયદા અનુસાર નોંધણી અથવા નવીનીકરણની અરજની તપાસ કરવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે, જે આવશ્યકતાઓ અગાઉથી અસ્તિત્વમાં છે અથવા

સક્ષમ સત્તાધિકારી દ્વારા આ વિષય પર નિર્ધારિત કરવામાં આવે તેને ધ્યાનમાં રાખીને. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

અપીલ મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.